

החברה להגנת הטבע

אגף שימור סביבה וטבע - מחוז צפון

יום שלישי 12 אוגוסט 2015

לכבוד
הועדה המקומית לתכנון ובניה
עמק הירדן

**הנדון: התנגדות החברה להגנת הטבע לבקשה להיתר בניה 20120055, הנחת קו צינור
מים מסכר דגניה לבריכת בית - זרע**

כללי

חב' "מקורות" הגישה בשם רשות המים לוועדה המקומית לתו"ב עמק הירדן, בקשה להיתר בניה מס' 20120055 עבור הנחת קו צינור מים באורך של כ- 5,600 מ' ובקוטר "64 מסכר דגניה אל בריכת בית זרע (בר' אפיקים בלשון הבקשה). הקו המבוקש מתווסף לקו קיים, ומיועד להעביר עוד כ- 50 מלמ"ק מי כינרת אל ממלכת ירדן (ע"פ ההסכם שנחתם בין ישראל לממלכת ירדן בפברואר 2015). זו היא "חלופת הצינור". לקו מים זה יש חלופה שמהותה הזרמת המים מסכר דגניה דרך קטע "מורד הירדן" (מסכר אלומות אל כביש 90) מהלך של כ- 12 ק"מ, וסניקתם מתחנת "תל - אור" אל בריכת בית - זרע (ומשם אל הממלכה הירדנית). זו היא "חלופת הירדן". מטרתה של הזרמת המים בקטע "מורד הירדן" במקום בצינור הנה ניצול הזדמנות בלתי חוזרת לשיקום נהר הירדן בקטע האמור לרווחת הסביבה והאדם.

נימוקי ההתנגדות

- א. **נימוק התפיסה הכוללת:** החברה להגנת הטבע גיבשה חזון לנהר הירדן בראייה אגנית כוללת. מהותו של החזון הוא שיקום ושחזור המערכת הטבעית ממקורות הירדן ועד ים המלח. הכלים למימוש חזון זה הם: החזרת זרימת המים לטבע, מניעת הזיהומים, שיקום ושחזור המערכות האקולוגיות. מצוקות המים הרבות מכתיבות לעיתים לטפל בנחל במקטעים אך תמיד נשמרת הראייה הכוללת של כל האגן. קטע "מורד הירדן" ראוי שיטופל מתוך וכחלק מהתפיסה הכוללת.
- ב. **נימוק יצירת המחויבות לאיכות המים:** המציאות מוכיחה שכאשר אין חובה, אין שמירת טבע וסביבה. הדברים אמורים בעובדה שכל זמן שלא הייתה התחייבות וחקיקה, "מורד הירדן" נותר מזוהם. עצם העובדה שהמים אשר יזרמו בקטע מורד הירדן מיועדים עבור הממלכה הירדנית והיעוד של שמורת טבע, זו המחויבות לשמירה על איכות המים.
- ג. **נימוק שמורת הטבע:** קטע מתוכנן להפוך לשמורת טבע וגן לאומי לרווחת האדם והסביבה. אך טבעי הוא שבמקום זה תתאפשר תוספת של זרימת מים נקיים בכמות משמעותית.
- ד. **נימוק אי - ההפיכות:** הזרמת המים לממלכת ירדן בצינור הנה מהלך בלתי הפיך. כאשר עוסקים בעניין שהוא בלתי הפיך, יש להתחשב בעקרון "הזהירות המקדימה" שמשמעותו נקיטת אמצעי זהירות מפליגים ע"מ שלא לגרום נזק שאין לתקנו, ובמקרה דן לא ליצור מצב בו לא ניתן יהיה לנצל הזדמנות חד פעמית לשיקום קטע של נהר הירדן לרווחת הסביבה והאדם.
- ה. **הנימוק הכלכלי:** לדעתנו, "חלופת הירדן" עדיפה מבחינה כלכלית באופן משמעותי מחלופת הצינור. כאשר מחברים את החיסכון בעלות ההקמה, הערך הכלכלי האזורי הצפוי, התועלות הסביבתיות של "חלופת הירדן מחד, ואת העלויות החיצוניות של "חלופת הצינור" מאידך, ודאי שיש עדיפות גבוהה ויש לבחון לעומק וביסודיות את "חלופת הירדן". נימוקים אלו נתמכים גם ממסקנות המסמך של גיורא שחם. הבחינה הכלכלית במסמך זה מלמדת שגם בחישוב זהיר, חלופת הירדן תועלת כלכלית אזורית משמעותית.
- ו. **נימוק מאזן המים:** כאשר לוקחים בחשבון את השימושים הקיימים והעתידיים במי הכינרת, ממוצע הגשם הרב שנתי על אגן הכינרת, מפלסי האגם בפועל וההחלטה לנהל את הכינרת במפלסים גבוהים, ברור

כי לא יתכן מצב בו יוזרמו 100 מלמ"ק מי כינרת לירדן בצינורות, 50 מלמ"ק לנהר הירדן וכל זאת תוך שמירת מפלסים גבוהים באגם. תיאור מצב לפיו יתכן לממש צרכים אלו בו זמנית הנו אשליה. הראייה לדבר שמבין הגופים האמונים על העניין אין לכך התחייבות. על כן, יש לנצל ההזדמנות הבלתי חוזרת להזרים כ - 50 מלמ"ק מי כינרת בקטע "מורד הירדן".

סיכום

מעטים המקרים בהם סוגיה סביבתית במהותה מלכדת יתרונות וערכים שאשר ברוב המקרים סותרים זה את זה: שיקום מערכת אקולוגית, חיסול מפגע, שיחזור נוף התרבות והמורשת, שמורת טבע מוכרזת, תמיכה רחבה של גופים וציבור, חסכון כספי ותועלת כלכלית. זהו מקרה ייחודי אשר החברה להגנת הטבע רואה בו הזדמנות בלתי חוזרת לשקם קטע מנהר הירדן המשתלב היטב בחזון הכללי לאגן הירדן. "חלופת הירדן" תוכל להוות דגם לטיפול נכון במקטע נחל תוך מחויבות לשמירת איכות המים והמערכת הטבעית. עמדת החברה להגנת הטבע היא כי מוטלת עלינו חובה לבחון את "חלופת הירדן" לעומק, וכי הזרמת המים בצינור ללא בחינה יסודית של חלופת הירדן הנה פעולה בלתי הפיכה הלוקה באי סבירות קיצונית. הן בג"צ והן ועדת הערר המחוזית נתנו את חוות דעתם בעניין זה והדגישו את זכותה וחובתה של הועדה המקומית לקבוע דעתה על סמך שיקולים רחבים.

מנימוקים אלו, מתבקשת הועדה המקומית לתו"ב עמק הירדן לדחות את הבקשה להיתר הבנייה להנחת צינור מים, ולהורות על בחינה יסודית של "חלופת הירדן" (את הבדיקה יוכל לקיים צוות משותף בראשות מומחה שייבחר). תוצאות הבדיקה יובאו לדיון בפני הועדה ויהוו בסיס לקבלת החלטה.

לירון שפירא
רכז מחוז צפון, החברה להגנת הטבע